

Migracions**2013/2014**

Codi: 42511

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313300 Estudis territorials i de la població	OT	0	2

Professor de contacte

Nom: Antonio Miguel Solana Solana

Correu electrònic: AntonioMiguel.Solana@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

No n'hi ha

Objectius

L'objectiu d'aquest mòdul és treballar la temàtica de la migració de la població, des d'una òptica socio-demogràfica i geogràfica. Els aspectes que es treballaran seran tres: a) Aproximacions teòriques a l'estudi de la migració i mobilitat de la població; b) Fonts d'informació i principals indicadors sociodemogràfics utilitzats en l'estudi de la migració; c) Elements de reflexió sobre el sistema migratori internacional i la incidència dels fluxos migratoris internacionals a Espanya/Catalunya. Es posa l'èmfasi en l'estudi dels aspectes més rellevants sobre la dinàmica i les característiques de la població estrangera a Espanya.

Competències

- Estudis territorials i de la població
- Analitzar i interpretar la interrelació entre les dinàmiques demogràfiques i transformacions territorials històriques i recents.
- Aplicar críticament els conceptes i plantejaments teòrics més avançats a l'estudi de l'ordenació del territori i la població.
- Aplicar les diferents metodologies d'anàlisi geogràfica i demogràfica a diferents escales territorials i grandàries de població.
- Emprar la llengua anglesa en diferents formats i contextos.
- Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Valorar la incidència del marc legislatiu, econòmic, polític i social en les dinàmiques demogràfiques i territorials.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar mètodes d'anàlisi demogràfica a la migració.
2. Descriure els conceptes clau i els principals plantejaments teòrics relacionats amb la migració.
3. Emprar la llengua anglesa en diferents formats i contextos.
4. Examinar les relacions a llarg termini entre creixement econòmic, moviments migratoris i creixement demogràfic.
5. Identificar les fonts d'informació específiques sobre migració i aplicar-les a diferents escales territorials.

6. Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
7. Reconèixer la interrelació entre sistema politicojurídic i sistema demogràfic.
8. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Continguts

1. Reflexions conceptuals sobre la migració. Classificació i tipologies.
2. Aproximació a les principals propostes teòriques sobre migració
3. Dinàmica de la migració internacional
4. Dinàmica de la migració internacional a Espanya: causes i característiques
5. Dinàmica de la migració internacional a Espanya: polítiques i integració
6. La construcció dels sistemes d'informació sobre migració i estrangeria a Espanya. Fonts d'informació estadística sobre la migració.
7. Càlcul d'indicadors (mesures directes i indirectes). Exercicis
8. Pràctica sobre els indicadors
9. Sessions metodològiques: 2 seminaris sobre "Dinàmica de la migració internacional a Espanya" (títols i conferenciant encara per determinar)

Metodologia

1. Classes teòriques

El professorat realitzarà una exposició dels principals conceptes i propostes teòriques en cada unitat d'estudi, així mateix s'explicaran casos concrets que exemplifiquin els diferents conceptes estudiats. Es pretén fomentar el debat/discussió sobre els temes tractats. Es treballaran els principals conceptes de les lectures obligatòries.

2. Classes de problemes (Pràctiques de càlcul i anàlisi demogràfica de la migració)

3. Treball de curs (realització d'un estat de la qüestió sobre una temàtica relacionada amb la migració)

4. Tutories

El procés d'aprenentatge i adquisició de competències serà supervisat pel professor a través de tutories individuals i/o de grup. El professorat de l'assignatura estarà a disposició dels alumnes per a resoldre els dubtes i seguir l'evolució de l'esmentat procés d'aprenentatge i adquisició de competències de l'alumnat.

Tota la informació gràfica utilitzada pel professor en les classes teòriques i els seminaris així com els diferents materials elaborats pels estudiants estaran disponibles al Campus Virtual. A més el campus virtual serà l'espai que vehicularà la informació relacionada amb l'organització de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	20	0,8	2, 3, 4, 6, 7, 8
Treball de curs (realització d'un estat de la qüestió sobre migracions)	70	2,8	2, 3, 4, 6, 7, 8
Tipus: Supervisades			
Pràctiques de càlcul d'indicadors demogràfics	30	1,2	1, 5, 6

Tipus: Autònomes				
Ressenyes de lectures obligatòries	20	0,8	2, 3, 4, 6, 7	

Avaluació

a) Pràctiques de càlcul. S'haurà d'escollir una província espanyola i calcular tota una sèrie d'indicadors migratoris tant pel conjunt de la població, la població de nacionalitat espanyola i la població estrangera. Els indicadors s'han d'acompanyar d'un informe sintètic (2 fulls màxim) en què s'analitzi la dinàmica migratòria de la província escollida (30% de la nota final)

b) Treball (estat de la qüestió). L'objectiu és elaborar un estat de la qüestió sobre una temàtica relacionada amb la migració. Extensió màxima: 15 pàgines (DIN A-4, 30 línies de 60 espais). S'haurà d'incloure un resum de 150 paraules en català, castellà i anglès i entre tres i cinc mots clau en les tres llengües citades. La citació de la bibliografia i les referències bibliogràfiques seguiran el model establert a Documents d'Anàlisi Geogràfica. (50% de la nota final).

Lectura recomanada: Quivy, R.; Van Campenhoudt, L.V. (1995), Manual de Recerca en Ciències Socials, Barcelona, Herder (existeixen versions en francès i en castellà publicades per diverses editorials)

Data d'entrega d'un primer esborrany: encara per determinar

Data d'entrega definitiva (encara per determinar) Aquest dia es farà una sessió de presentació dels treballs.

c) Participació activa a les sessions i avaluació dels informes sobre les lectures obligatòries (20% de la nota final)

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Pràctiques	30	5	0,2	1, 5, 6
Ressenyes d'articles	20	1	0,04	2, 3, 4, 6, 7
Treball (estat de la qüestió)	50	4	0,16	2, 3, 4, 6, 8

Bibliografia

Lectures obligatòries.-

ARANGO, J. (1985), "Las Leyes de las migraciones de G. Ravenstein, cien años después", Revista Española de Investigaciones Sociológicas, 32, pp. 7-26.

CASTLES, S. (1986), "The guest-worker in western Europe-an obituary", International Migration Review, 4, pp. 761-779.

CASTLES, S. (2009), The age of migration (International population movements in the modern world), Basingstoke, Palgrave-Macmillan (cap. 2 "Theories of migration").

COHEN, A. (1994), "Reflexiones sobre la dinámica reciente de las migraciones mediterráneas y sus determinantes" a B. López García i J. Montabes (eds), El Magreb tras la crisis del Golfo: transformaciones políticas y orden internacional, Granada, Universidad de Granada, pp. 41-60.

COURGEAU, D. (1988), Méthodes de mesure de la mobilité spatiale. Migrations internes, mobilité temporaire, navettes, Paris, Institut National d'Études Démographiques (cap. 1 "Concepts de base" pp. 11-20).

DOMINGO I VALLS, Andreu (2003), "Reiventando España. Migración internacional estrenado el siglo XXI", *Papers de Demografia*, 219.

HALFACREE, K. (2004), "A utopian imagination in Migration's Terra Incognita? Acknowledging the non-economic worlds of migration decision making", *Population, Space and Place*, 10, pp. 239-253.

PUGLIESE, E. (1993), "Restructuring of the labour market and the role of Third World migrations in Europe", *Environment and Planning D: Society and Space*, 5, pp. 497-614.

SASSEN, S. (1993), [La movilidad del trabajo y del capital](#): un estudio sobre la corriente internacional de la inversión y del trabajo, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social (introducció i capítol 1)

Lectures complementàries

Manuales generales

BLANCO, C. (2000), *Las migraciones contemporáneas*, Madrid, Alianza editorial

BOYLE, Paul; HALFACREE, Keith; ROBINSON, Vaughan (1998), *Exploring contemporary migration*, Harlow(UK), Longman

BRETELL, C.B.; HOLLIFIELD, J.F. (2008), *Migration theory. Talking about disciplines*, Nova York, Routledge.

HERRERA CARASSOU, R. (2006), *La perspectiva teórica en el estudio de las migraciones*, Mèxic, Siglo XXI.

MALGESINI, G.; GIMÉNEZ, C. (2000) *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad*, Madrid, Catarata.

RIBAS MATEOS, N. (2004), *Una invitación a la sociología de las migraciones*, Bellaterra, Edicions Bellaterra.

THUMERELLE, P.J. (1986), *Peuples en mouvement. La mobilité spatiale des populations*, París, ed. CDU et SEDES.

ZANFRINI, L. (2007), *Sociologia delle migrazioni*, Bari, Laterza.

ZANFRINI, L. (2004), *Sociologia della convivenza interetnica*, Bari, Laterza.

Manuales de demografía

COURGEAU, D. (1988), *Méthodes de mesure de la mobilité spatiale. Migrations internes, mobilité temporaire, navettes*, París, Institut National d'Études Démographiques.

LIVI BACCI, M. (1993, original italià 1984), *Introducción a la demografía*, Barcelona, Ariel (capítol 13 "Movilidad y migraciones")

RECAÑO, J. (1994), "Movimientos migratorios" a J. Vinuesa (ed), *Demografía. Análisis y proyecciones*, Madrid, Síntesis, pp. 125-184.

TAPINOS, G. (1988), *Elementos de demografía*, Madrid, Espasa Calpe (capítol 7 "Migración")

VINUESA, J.; PUGA, D. (2007), *Técnicas y ejercicios de demografía*, Madrid, INE (capítol 4 "Movimientos migratorios")

Lectures complementàries

Cardelús, J.; Pascual, A. (1979), *Movimientos migratorios y organización social*, Barcelona, Península.

Castles. S., Castles, G. (1973), *Immigrant workers and class structure in Western Europe*, Londres, Oxford University Press

Halfacree, K.; Boyle, P.J. (1993), "The challenge facing migration research: the case for a bibliographical approach", *Progress in Human Geography*, 17(3), pp. 333-348.

Harris, J.R., Todaro, M. (1970), "Migration, unemployment and development: A two-sector analysis", *American Economic Review*, 60, pp. 126-142

King, R. (1996), "Migration in a world historical perspective" a J. Van den Broeck, *The economics of labour migration*, Edward Elgar, Cheltenham, pp. 7-75.

Lee, E.S. (1966), "A theory of migration", *Demography*, 1, pp. 47-57

Malgesini, G. (comp) (1998), *Cruzando fronteras. Migraciones en el sistema mundial*. Barcelona, Icària.

Massey, D. (1990a), "The social and economic origins of immigration", *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 510, pp. 60-72

Massey, D. (1990b), "Social structure, household strategies and the cumulative causation of migration", *Population Index*, 56, pp. 3-26.

Massey, D. et al (1993), "Theories of international migration: review and appraisal", *Population and Development Review*, pp. 431-436.

Miles, R. (1986), "Labour migration, racism and capital accumulation in Western Europe since 1945: an overview", *Capital and Class*, pp. 49-85.

Pennix, R. (2005), "Integration of migrants: economic, social, cultural and political dimensions", a M. Macura et al (eds), *The new demographic regime: Population challenges and policy responses*, United Nations, Economic Commission for Europe, pp. 137-152.

Piore, M. (1979), *Birds of passage: migrant labor in industrial societies*, Cambridge, Cambridge University Press.

Portes, A.; Borocz, J. (1989), "Contemporary immigration: Theoretical perspectives on its determinants and modes of incorporation", *International Migration Review*, 3, pp. 606-630.

Portes, A. (2012) *Sociología económica de las migraciones internacionales*, Barcelona, Anthropos.

Potts, L. (1990), *The world labour market: A history of migration*, Londres, Zed Books.

Reyneri, E. (1985), "Migrations et segmentation du marché de l'emploi", *Congrès International de la IUSSP*.

Salt, J. (1989), "A comparative overview of international trends and types, 1950-80", *International Migration Review*, 3, pp. 431-456.

Santillana (1986), "Determinantes económicos de los movimientos migratorios internos" en A. Olano (coord), *Tendencias demográficas y planificación económica*, Madrid, Ministerio de Economía y Hacienda.

Sassen, S. (1988), *The mobility of labour and capital: a study in international investment and labor flow*, Cambridge, Cambridge University Press.

Stark, O, Bloom, D. (1985), "The new economics of labor migration", *American Economic Review*, 75, pp. 173-178.

Thumerelle, J.P. (1985), "Contribution a la reflexion theorique sur la mobilité spatiale des populations", *Espace, Populations, Sociétés*, 1, pp. 11-17.

Todaro, M.P. (1969), "A model of labor migration and urban unemployment in less developed countries", *The American Economic Review*, 59, pp. 138-147.

Zelinsky, W. (1971), "The hypothesis of the mobility transition", *The Geographical Review*, 2, pp. 219-249
(Traducció en català: "La hipòtesi sobre la transició de la mobilitat", *Treballs de la Societat Catalana de*

Geografia, 44, pp. 143-173.

Zelinsky, W. (1980), "The impasse in migration theory: a sketch map for potential escapees", a P. Morrison (ed), Population movements, their forms and functions in urbanization and development, Lleida, Ordina Ed.

Wood, C.H. (1982) "Equilibrium and Historical-Structural Perspectives on Migration", International Migration Review, Vol. 16, No. 2, Special Issue: Theory and Methods in Migration and Ethnic Research